Nr 1407

av herr Andersson i Örebro m. fl.
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 73 med förslag till ändringar i den indirekta beskattningen.

I proposition 1971: 73 har bl. a. föreslagits att försäljningsskatten på guldsmedsvaror skall sänkas från nuvarande 20 % till 10 % samt att denna ändring skall ske vid årsskiftet 1971—1972. Vi vill härmed föreslå att riksdagen i stället beslutar att i sin helhet borttaga skatten på guldsmedsvaror och att detta skall ske från och med ingången av budgetåret 1971/72, dvs. per den 1 juli 1971. Som motivering vill vi anföra följande.

Frågan om borttagande av den särskilda försäljningsskatten på guldsmedsvaror har under de senaste åren behandlats i ett antal riksdagsmotioner, och vi vill här citera bevillningsutskottets utlåtande vid 1967 års riksdag.

»För den reguljära guldsmedsbranschen har olägenheter av den obeskattade resandeinförseln av ädelmetallvaror, av guldsmuggling och vissa former av illojal skatteundandräkt blivit ytterst besvärande. Härtill kommer att själva skatteformen får anses vara förhållandevis mera betungande för de skattskyldiga än övriga existerande punktskatter. Utskottet är med hänsyn till de redovisade olägenheterna berett att biträda motionärernas uppfattning att en avveckling av försäljningsskatten bör komma till stånd så snart det ekonomiska läget medger detta.»

Också vid 1968 års riksdag underströk bevillningsutskottet i sitt utlåtande att man inte frånträtt sin tidigare uttalade uppfattning att en punktskatteavveckling i princip var en angelägen åtgärd.

1970 års bevillningsutskott uttalade att de avsedda skatterna borde kunna påräkna viss prioritet i fråga om avveckling med hänsyn till de besvärande konsekvenser de medförde och ansåg att 1969 års punktskatteutrednings överväganden i huvudsak bekräftade utskottets tidigare bedömning. Utskottet anförde vidare: »— — — enligt utskottets mening bör såvitt möjligt ekonomiskt utrymme skapas för en avveckling.»

Statens inkomster från försäljningsskatten på guldsmedsvaror och knutna mattor är i sjunkande. Finansministern har i statsverkspropositionen till 1970 års riksdag beräknat skatten för 1970/71 till 44 milj. kr., 1971/72 till 45 milj. kr. och 1972/73 till 37 milj. kr. I proposition 1971: 73, s. 34, anges att försäljningsskatten beräknas för budgetåret 1971/72 ge en intäkt av 41 milj. kr. varav skatten på mattor beräknas uppgå till 6 milj. kr., dvs. enligt finansministerns egna beräkningar nu 4 milj. kr. mindre än

när statsverkspropositionen lades fram. Enligt vår uppfattning är även denna uppskattning av skattebeloppet tilltagen i överkant. Som belägg för vår uppfattning vill vi hänvisa till Guldcentralens officiella statistik över försäljning av finguld för guldsmedsändamål. Denna uppgick 1968 till 3 672.87 kg finguld, 1969 till 3 195,0 och 1970 till 2 447,0. Dessa siffror visar en synnerligen kraftig nedgång. Statistiken för 1971 föreligger endast beträffande 1:a kvartalet och visar, enligt Guldcentralens uppgifter, ca 25 % nedgång i förhållande till 1:a kvartalet 1970.

I propositionen beräknas för budgetåret 1971/72 guldsmedsvaror ge en skatteintäkt på ca 35 milj. kr. Med utgångspunkt i Guldcentralens försäljningssiffror torde en sannolikare uppskattning vara ca 30 milj. kr.

I propositionen föreslås nu sänkning av skatteuttaget från 20 till 10 %. En sådan relativt liten förändring är knappast ägnad att stärka branschens konkurrenskraft, eftersom allmänheten fortfarande är medveten om att på varorna utgår en särskild försäljningsskatt. Man kan därför realistiskt utgå ifrån att en skattesänkning med 10 % inte i nämnvärd omfattning kommer att öka branschens omsättning, eftersom allmänheten fortfarande är medveten om att guldsmedsvarorna i Sverige fördyras i förhållande till motsvarande varor i andra länder och andra med guldsmedsvarorna konkurrerande varor i Sverige genom en särskild skatt. Den återstående skatteintäkten skulle, om detta resonemang accepteras, innebära ca 15 milj. kr. per budgetår.

Mot denna skatteintäkt på 15 milj. kr., om riksdagen accepterar den framlagda propositionen i dess nuvarande skick, vill vi ställa de kostnader som åsamkas dels den statliga kontrollapparaten, dels det enskilda näringslivet för att inkassera dessa 15 milj. kr.

De kontakter branschen haft med kontrollstyrelsen visar att kostnaderna för administration, kontroll, uppbörd etc. för statens del uppgår till ca 1,5 milj. kr.

För de enskilda företagen innebär systemet med särskild försäljningsskatt en omfattande kontrollapparat med speciell bokföring. För att utröna dessa kostnader har guldsmedsbranschen i april 1971 låtit göra en undersökning omfattande samtliga medlemmar, ca 800, i de tre guldsmedsorganisationer som finns i landet. På de frågeformulär som utsänts har inkommit 412 svar inom åtta dagar, vilket får anses vara en utomordentligt hög svarsprocent. Branschen har därvid bl. a. begärt exakta uppgifter beträffande tidsåtgången så långt detta är möjligt att beräkna för den tid som för varje enskilt företag åtgår för uppbärande, redovisning, extra bokföring, deklarationer, förande av speciella, av kontrollstyrelsen fastställda, lagerkort, numrering av varor, uträkning av bruttopriser på fakturor med särskilt hänsynstagande till skatteredovisningen, utskrift av speciella, av kontrollstyrelsen fastställda paragonnotor etc. Utredningen visar att ett företag i genomsnitt behöver ca 565 timmar per år för denna redovisning. Om timkostnaden inkl. sociala kostnader

sättes så lågt som 15 kr., innebär detta att genomsnittsföretaget per år bär kostnader på ca 8 500 kr. enbart för att för statens räkning uppbära och redovisa den särskilda försäljningsskatten. Dessa siffror är baserade på ett genomsnitt av de ovan nämnda 412 lämnade redovisningarna. Om man extraherar 25 yttervärden från vardera sidan, dvs. de 25 företag som lämnat högsta resp. lägsta värden, kommer man fram till ett genomsnittsvärde av ca 500 timmar per år, vilket med 15 kr./timme som värde innebär en årskostnad på 7 500 kr./år för en genomsnittsrörelse.

I landet finns, enligt riksskatteverket per den 20 april 1971, ca 1 250 inregistrerade företag som är redovisningsskyldiga med avseende på guldsmedsskatten. Inom denna grupp på 1 250 företag finns dock ett antal urmakare, hobbyverkstäder etc. som endast svarar för en mycket liten del av den totala skatteuppbörden. Denna grupp uppgår sammanlagt till uppskattningsvis ca 350 företag, varför de renodlade guldsmedsföretagens totala antal blir ca 900.

För att få fram de reella kostnaderna utgår vi i fortsättningen från detta lägre antal, även om vi är medvetna om att vissa kostnader därvid inte kommer att kunna beaktas.

Med utgångspunkt i 900 företag inom branschen och det ovan angivna lägre genomsnittsvärde, 7 500 kr./år, som framkommit genom extraherande av ytterlighetsvärdena, skulle den årliga kostnaden för branschen uppgå till ca 6 750 000 kr./år.

Orsaken till att dessa arbetsuppgifter sammanlagt tar denna avsevärda tid i anspråk beror på att varje åtgärd måste göras för *varje enskild skattepliktig artikel* som finns i lagret med undantag av numreringen, som endast är nödvändig för artiklar med ett utförsäljningspris på 50 kr. eller mera. Här bör observeras att den genomsnittliga försäljningsnotan på skattepliktiga varor, enligt en i mars/april 1971 gjord undersökning, uppgår till 52 kr., vilket, om summan sättes i relation till en genomsnittlig affärsomsättning på ca 200 000 kr./år, innebär ca 4 000 enskilda serier av de ovan angivna åtgärderna i varje affär.

En sammanläggning av statens kostnader och de kostnader som den ovan angivna utredningen kommit fram till innebär med andra ord att kostnaderna för uppbörd, redovisning och kontroll av skatten på 15 milj. kr., om propositionen tages i sitt nuvarande skick, uppgår till ca 8 250 000 kr./år, eftersom den statliga kontrollapparaten icke är avsedd att förändras. Det synes oss som om dessa kostnader inte står i rimlig proportion till den totala skatteintäkten.

Guldsmedsbranschen har under de senaste åren präglats av en stark tillbakagång, vilket visat sig genom dels ett stort antal nedläggningar av företag, dels omfattande friställanden i de övriga företagen. Detaljhandeln har i sin helhet under de senaste åren präglats av företagsnedläggelser, dock inte tillnärmelsevis i den omfattning som förekommit inom guldsmedsbranschen, och, enligt vår uppfattning, är den exceptionella

tillbakagången inom branschen till avsevärd del beroende på de förödande inverkningar som försäljningsskatten har när det gäller försäljning av branschens varor.

För att utröna den reella omfattningen av företagsnedläggelser, fri ställanden etc. gjordes i april 1971 en utredning i anslutning till den ovan nämnda utredningen. Denna senare utredning visar, med utgångspunkt i ca 900 organiserade guldsmedsaffärer 1968, att under perioden 1968—15 april 1971 har 132 klart namngivna och identifierade företag nedlagts med sammanlagt 421 anställda inkl. företagsägarna. Nedläggningarna har berott på att företagen satts i konkurs eller att de på grund av dålig lönsamhet tvingats att helt upphöra med verksamheten.

I undersökningen ingår som ovan nämnts 412 företag. Dessa redovisar för motsvarande tid, dvs. 1968 –april 1971, att de i sina butiker tvingats friställa 378 anställda, i verkstäderna 189 anställda och på kontoren 11 anställda eller sammanlagt 578 personer. I denna undersökning ingår inte industri- och verkstadssidan, men enligt tillgängliga uppgifter har ca 200 personer friställts inom denna sektor under motsvarande tid. De här angivna siffrorna skall ställas i relation till branschens totala omfattning med ca 6 000 sysselsatta inkl. företagsägarna. En sammanställning av ovanstående siffror ger att 1 199 eller i det närmaste exakt 20 % av de som 1968 var sysselsatta i branschen tvingats att lämna denna med kostnader för omställning, eventuell omskolning etc. som följd. Här bör särskilt observeras att det i princip gäller kvalificerad personal med en utbildningstid på 4—5 år.

Till de ovan angivna siffrorna kan noteras att de 412 ingående företagen redovisat att sammanlagt 126 heltidsanställda, huvudsakligen inom butikerna, under samma period ersatts med deltidsanställda.

Ovanstående uppgifter beträffande åtgång av arbetstid, antal nedläggningar, permitteringar etc. är grundade på en helt aktuell undersökning, vars grundmaterial branschens organisationer är beredda att in extenso ställa till riksdagens eller finansdepartementets förfogande.

I tidigare motioner i samma ärende har påpekats den omfattande försäljning som utomlands sker till svenska turister. Med utgångspunkt i att 1969 1 550 000 svenskar var utanför Nordens passområde har beräknats ett valutautflöde av ca 55 milj. kr. med utgångspunkt i att var tredje utlandsresenär inhandlade guldföremål för 100 kr. vartill kommer bortfallet av skatteintäkt avseende såväl försäljningsskatten som den allmänna mervärdeskatten. Även en så blygsam beräkning som att var femte utlandsresenär skulle inköpa smycken för 100 kr. innebär ett valutautflöde på 31 milj. kr.

I tidigare motioner har även påpekats de omfattande möjligheter som trots allt fortfarande finns när det gäller att inom landet kunna kringgå skattebestämmelserna. Av naturliga skäl ställer det sig omöjligt att i rena siffror, på samma sätt som skett ovan i denna motion, redovisa vad

utomlandshandeln resp. kringgåendet av skatten för med sig i kronor och ören. Att utomlandshandeln är omfattande framgår dock bl. a. av att svenska företag i dag etablerar sig på flera av de vanliga turistorterna utomlands enbart i syfte att med svensk garanti sälja guldsmedsvaror till svenska turister.

I propositionen har föreslagits att skattesänkningen skall ske per årsskiftet 1971—1972. Ca 50 % av guldsmedsföretagens försäljning ligger inom november och december. Ett borttagande av skatten vid årsskiftet kan därför få katastrofala följder för branschen, eftersom konsumenterna i en sådan situation naturligen väljer att hellre, inför en väntad skattesänkning, koncentrera sina inköp till ej punktskattebelagda varor. Mot denna bakgrund vill vi hemställa att skatten avskaffas den 1 juli 1971 i stället för vid årsskiftet 1971—1972.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes

att riksdagen

A. måtte antaga följande

Förslag till

förordning om upphävande av förordningen (1948: 85) om försäljningsskatt.

Härigenom förordnas, att förordningen (1948: 85) om försäljningsskatt skall upphöra att gälla från och med den 1 juli 1971. Den upphävda förordningen gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före nyss nämnda tidpunkt.

B. därest yrkandet under A. icke bifalles måtte besluta att förordningen om ändring i förordningen (1948: 85) om försäljningsskatt träder i kraft den 1 juli 1971.

Stockholm den 23 april 1971

SVEN G. ANDERSSON (fp)
i Örebro

HANS NORDGREN (m)

STURE KORPÅS (c)

GUNNAR ERICSSON (fp)
i Atvidaberg

LARS SCHÖTT (m)

OLLE ERIKSSON (c)
i Ulfsbyn

BIRGER MÖLLER (fp)
i Göteborg